

**De Stichting
Katholiek Maatschappelijk Werk
Tilburg in oprichting**

zoekt een

DIRECTEUR

die in staat is vorm te geven aan het algemeen maatschappelijk werk in Tilburg.

Tot zijn voornaamste taak zal behoren het leiden van een staf van pl.m. 18 maatschappelijk werk(st)ers, contacten te leggen en te onderhouden met overheidsinstanties en instellingen van particulier initiatief en het ontwikkelen van nieuwe projecten.

De gedachten gaan uit naar een academicus van tenminste 30 jaar, waarbij speciaal zal worden gelet op tact en organisatievermogen.

De honorering is geheel in overeenstemming met de grote waarde, die aan de functie wordt gehecht.

Sollicitaties kunnen worden gericht aan de voorzitter Mr P. Kuypers, Reigerstraat 10, Tilburg

Commissie in Tilburg onderzoekt sanering

(Van onze sportcorrespondent)

TILBURG, 28 okt. — De Tilburgse Sportraad heeft, op verzoek van het gemeentebestuur, een commissie van goede diensten gevormd, die een onderzoek — in brede zin — zal instellen naar de mogelijkheden van een sanering van het semi-profvoetbal in Tilburg.

DE COMMISSIE, die voor 1 januari rapport zal moeten uitbrengen, heeft de volgende samenstelling: Prof. R. de Moor (Tilburg), hoogleraar aan de Kath. Hogeschool te Tilburg; dr C. Miermans (Haarlem), socioloog; drs F. v. Tulder (Oisterwijk), bankier; mr P. Kuypers (Tilburg), directeur Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant en de heer J. Kok (Berlicum), penningmeester van de stichting betaald voetbal „F. C. Den Bosch”.

ONGEVEER een maand geleden is in de Tilburgse gemeenteraad over steun aan het betaalde voetbal gesproken. In grote lijnen bleek men toen wel bereid tot hulp. Hoe er geholpen moet worden en of er gesaneerd moet worden zal ter zijner tijd blijken uit het rapport van de gevormde commissie.

De Volkskrant, 28 oktober 1964

De Tijd Maasbode, 14 november 1964

BREDA, 14 nov. — Het curatorium van het „Instituut voor jeugdzorg in het bisdom is als volgt samengesteld: MGR. H. ERNST, vicaris-generaal (Breda), rector R. VERDURMEN (Oostburg), pater DRS. J. PETERS SCJ (Bergen op Zoom), J. ONGERING, arts (Oosterhout), Mr. P. KUYPERS, dir. Provinciaal Opbouworgaan (Tilburg), mevrouw A. BROUWERS-VERSCHUREN (Dongen), DRS. P. VENNIX, directeur Sociale Academie (Breda) en Prof. DR. RUIJGERS (Nijmegen).

De diocesane staf bestaat uit J. Galema, aalmoezenier, MEJ. J. STERKENS, soc. dra. en J. HENDRIKSE, Hoofdaalmoezenier.

DEN HAAG, 14 nov. — Bij K.B. is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau A. K. SCHIPPER, technisch hoofdambtenaar bij Openbare werken en volkshuisvesting in Dordrecht.

Cultuurpaleis bij schouwburg

Ambitieuus plan in Tilburg

(Van onze correspondent)

TILBURG, 28 maart — Tien Tilburgers en twee inwoners van Goirle hebben een groots plan uitgewerkt; zij willen in het centrum van Tilburg een enorm cultuurcentrum oprichten. De kosten hiervan zouden ongeveer twintig miljoen gulden bedragen. In het zeer modern opgezette cultuurpaleis, dat men reeds de naam van Heikeshof heeft meegegeven vanwege de situering in de oudste parochie van Tilburg 't Heike, zouden naast een voor zeshonderd personen toegankelijke gehoorzaal de drie Tilburgse musea, vijf vergaderzalen, een grote expositieruimte, een VVV-kantoor, winkeltjes, de openbare leeszaal en een groot binnenhof moeten worden ondergebracht.

De twaalf prominente Tilburgers zijn de hogeschoolleraren prof. dr. J. Godefroy, prof. J. van Dijk, de kunstschilder Hans van Zummeren, dr. J. Ziering, H. Verwiel, **mr. P. Kuypers**, A. Gosen, J. Goorhuis, de kunstschilder Jan Dijke, drs. H. Zaat, drs. M. Boenders en ir. E. Wezenmael, architect. De initiatiefnemers hebben reeds tekeningen en een maquette laten maken van het bouwwerk dat tussen de Stadsschouwburg en het nieuwe kantongerechtsgebouw zou moeten komen te staan op de plaats waar nu het stadhuis staat. Het stadhuis moet over enige jaren worden afgebroken vanwege de sanering en doorbraak van de binnenstad.

De grond die dan vrij komt heeft nog geen bestemming en zou uitstekend dienst kunnen doen voor het neerzetten van dit monumentale bouwwerk, waarvan de hoofdbouw uit drie boven elkaar gelegen terrassen bestaat. Er komt plaats voor een groot binnenhof, dat nu bestaat uit de tuin van de pastorie van de dekenale kerk. Deze pastorie en tuin zouden in het complex moeten worden opgenomen. Met de schouwburg zou door middel van een luchtbrug een verbinding kunnen worden gemaakt. In het bouwwerk kunnen naast congressen en vergaderingen, concerten, kamermuziek-uitvoeringen en experimentele toneelvoorstellingen worden gehouden.

De plannen zijn momenteel nog in het stadium van fantasie. Er is nog geen enkele instantie benaderd om over concrete zaken te spreken. Vooral het probleem van de financiering vormt geen kleinigheid; wie zal deze twintig miljoen bijeen moeten brengen. De Tilburgse gemeenteraad heeft nog niet zo lang geleden vijf miljoen moeten opbrengen voor de bouw van de nu vijf jaar bestaande Stadsschouwburg.

STICHTING SOCIALE EN CULTURELE OPBOUW TILBURG

zoekt voor haar op te richten bureau:

een DIRECTEUR

Doelstelling:

De Stichting houdt zich bezig met vraagstukken op het gebied van de sociale en culturele ontwikkeling van de stad Tilburg. Zij brengt op dit terrein adviezen uit aan het Gemeentebestuur en anderen. Daarnaast vervult zij een functie als orgaan van overleg en samenwerking en is eveneens werkzaam op het gebied van onderzoek en voorlichting.

Taakomschrijving:

De aan te stellen funktionaris zal worden belast met:

- de leiding van het bureau
- het onderhouden van kontakten met gemeentelijke en particuliere instellingen op sociaal en cultureel terrein.
- het vervullen van sekretariaatsfuncties.
- het verrichten van rapporteringsarbeid.
- het ontwikkelen van onderzoek- en advieswerk.

Gevraagd:

Een funktionaris met academische opleiding, bij voorkeur in de Sociale Wetenschappen.

Ervaring in soortgelijke functie gewenst.

Geboden:

Een boeiende werkkring waarvan het salaris in overeenstemming is met het niveau van de functie. Gedacht wordt aan een honorering tenminste op basis van de rang van referendaris in overheidsdienst. Aanstelling boven deze rang is niet uitgesloten.

De rechtspositieregeling van de gemeente Tilburg zal in grote lijnen worden toegepast.

Sollicitaties te richten aan de voorzitter **Mr. P. Kuypers**, Burg. Vonk de Bothstraat 61, TILBURG. Voor het inwinnen van inlichtingen kan men zich eveneens tot de voorzitter wenden. Tel. 04250 - 30800 (bureau); 04250 - 22324 (thuis).

MR P. KUYPERS: „Ik geloof dat de Nederlandse versjes die we nu in de kerk zingen, uit cultureel oogpunt bekeken veel slechter zijn dan het Gregoriaans. Maar dat wordt wel beter”.

Moeizaam beraad over hogeschool Tilburg

(Van een onzer redacteurs)

Tilburg, 16 augustus

Tijdens de eerste vergadering van de structuurcommissie van de Tilburgse Katholieke Hogeschool, waarin de vijf geleidingen elk met vijf man zijn vertegenwoordigd, is men gisteren niet verder gekomen dan het behandelen van een procedurekwestie. Moeten de vergaderingen van de structuurcommissie toegankelijk zijn voor pers en publiek? Na uren van discussies werd een soort compromis gesloten: er zal een gesloten televisiecircuit worden aangelegd, zodat belangstellenden wel de zaak kunnen volgen maar zich er niet mee kunnen bemoeien. Vertegenwoordigers van senaat, curatorium en het technisch en administratief personeel waren het niet eens met het voorstel van studenten en wetenschappelijke staf tot het instellen van een publieke tribune.

Studentenaafgevaardigde Kees de Boer, na afloop van de eerste moeizaam verloopende vergadering: „Hoewel het punt van de openbaarheid niet op de agenda stond is er uren over gebakkeleid. Om te voorkomen dat de zaak vroegtijdig uit elkaar valt houdt men zich bij procedurekwesties. Er is vandaag alleen maar over onbenulligheden gesproken. Voor ons is de democratisering het eerste en allesoverheersende punt." Voorzitter **mr. P. Kuy** pers: „Tot 21 augustus, als wij opnieuw bijeenkomen, wordt de kans gegeven de standpunten te bepalen en eventueel bij te sturen."

Intussen bestaat bij de wetenschappelijke staf en de studenten ongenoegen over het feit dat het curatorium nog altijd niet heeft gereageerd op de op 7 juni door de Hogeschoolvergadering aangenomen motie, waar-

in wordt geëist dat het huidige curatorium verdwijnt. De Boer: „Het curatorium heeft drie maanden gezwezen als het graf." Drs. L. Vlădar namens het stafconvent: „Ik heb gedelegeerd curator drs. Loevendie vandaag gevraagd of het mogelijk is dat het curatorium met een schriftelijke verklaring komt waarover we dan volgende week kunnen praten."

Volgende week donderdag zal de positie van het curatorium worden besproken. Als men tenminste zover komt, want de agenda vermeldt ook nog andere onderdelen zoals de definitie van het doel en de bevoegdheden van de structuurcommissie en de nota Veringa.

Dr. Middelkoop bekritiseert Rode Kruis

De in Biafra werkzame arts Herman Middelkoop heeft gisteren op een persconferentie in Genève kritiek geleverd op de houding van het Internationale Rode Kruis in het conflict tussen Nigeria en Biafra. Volgens dr. Middelkoop moet het Rode Kruis in staat zijn geweest, ondanks de tegenwerking van de Nigeriaanse regering, de hulpvluchten naar Biafra voort te zetten, evenals het internationale kerkelijke hulpwerk dit heeft gedaan.

De Nederlandse arts zei, dat twee weken geleden in Biafra iedere dag duizend mensen — vooral kleine kinderen en oudere mensen — de honger dood stierven. Hij begreep niet, dat het Internationale Rode Kruis na het opschorten van de hulpvluchten tenminste niet een deel van de reeds aangelegde reserves aan het kerkelijke hulpwerk ter beschikking had gesteld.

(DPA)

STRUCTUURCOMMISSIE

Overleg aan Tilburgse Hogeschool doodgelopen

TILBURG, 30 aug. — De positie en samenstelling van het huidige college van curatoren heeft in de derde vergadering van de structuurcommissie van de Tilburgse Hogeschool geleid tot felle woordenwisselingen die vele uren hebben geduurd.

De curatoren stelden van harte te willen meewerken aan een structuurvorm voor de hogeschool waarin voor hen geen plaats meer zou zijn. Maar dan moet de zekerheid ingebouwd worden dat de maatschappelijke belangen in zulk een structuur vertegenwoordigd zijn.

De studentenafvaardiging eiste een duidelijke uitspraak van curatoren, waarom zij aanblijven als bestuurscollege van de hogeschool en als gelijkwaardige gesprekspartners in het overleg.

Curatoren gaven echter duidelijk te

kennen dat zij hun verantwoordelijkheid niet wensen over te dragen en dat zij hun functie op dit moment niet wensen neer te leggen. Ze hebben wel toegezegd dat ze met alle kracht zullen meewerken naar het zoeken van een nieuw topbestuur en dat zij zeer verheugd zullen zijn als zij hun bevoegdheden aan zulk een bestuur kunnen overdragen. Zij zijn ook bereid de conclusies van de structuurcommissie, die unaniem door de vier geledingen worden gesteund, te aanvaarden mits de minister ze niet in strijd acht met de wet of met het algemeen belang.

Over de nota van minister Veringa met betrekking tot een nieuwe bestuursstructuur van het wetenschappelijk onderwijs in Nederland kon in de Tilburgse structuurcommissie geen overeenstemming worden bereikt. De voorzitter van de structuurcommissie, mr. P. Kuypers, is door minister Veringa uitgenodigd volgende week met hem over de bedoelingen van de nota te komen spreken.

MR P. KUIJPERS (TILBURG):

Organisatie hogeschool primitief en verouderd

Structuuroverleg mislukt door wantrouwen

(Van onze correspondent)

TILBURG, 2 dec. — „De huidige situatie op de hogeschool wordt gekenmerkt door een voortdurend en steeds verder escalierend conflict. Er is een toenemende polarisatie van de verhoudingen aan de gang, die gebaseerd is op de gevoelens van onzekerheid en wantrouwen". Tot deze conclusie komt mr P. Kuipers, onafhankelijk voorzitter van de vorige week op non-actief gestelde structuur-commissie van de katholieke hogeschool, in zijn evaluatie-rapport.

Over het mislukken van het structuuroverleg in de structuurcommissie, en over de oorzaken en achtergronden daarvan, werd gisteren door 600 studenten en docenten gediscussieerd. Ook het rapport van mr Kuipers kwam aan de orde.

Machtsstructuren

Een conflictsituatie als op de hogeschool werkt verlamdend en blokkeert elke vorm van overleg. „Het conflict heeft geen enkel positief effect. Het absorbeert bestaande energie volledig en frustreert elke actie tot verandering", aldus mr Kuipers die ook enkele aanbevelingen gaf voor de toekomst. In een situatie van machtsconflicten loopt men het gevaar een nieuwe machtsstructuur te scheppen. Ook aan de andere kant (die van de „machthebbers") wordt zo gedacht, en men tracht er de huidige structuur te handhaven, zodat een nieuw model

een herhaling blijft van het oude. Derhalve, adviseerde hij, moeten wij uit het huidige denken in machtsstructuren stappen. „Denken in machtsstructuren leidt niet tot fundamentele hervormingen".

Mr Kuipers karakteriseerde de organisatiestructuur van de hogeschool als bureaucratisch, primitief, en voorzien van middeleeuwse elementen. Hij pleitte ertoe de „verandering" als structureel element binnen het statisch geheel in te bouwen.

De structuurcommissie heeft ten aanzien van de nota Veringa wel enige overeenstemming bereikt. Algemeen werden de beroepsbestuurders ongewenst geacht. Tegenover Veringa's scheiding van senaat en wetenschappelijke staf, stelde men eensgezind eenheid in het docentenkorps op basis van gelijkheid. Ook werd de structuurcommissie het erover eens, eventuele maatschappij-vertegenwoordigers in de universitaire bestuursstructuur slechts een adviserende stem toe te kennen.

Prof. J. van Dijk, vertegenwoordiger van de senaatsdelegatie in de structuurcommissie, memoreerde dat de grote tegenstelling waarop het overleg is afgeknapt, het door studenten geëiste een-stem-de-man-systeem is, terwijl de senaat de geleidingen wil handhaven.

De studenten benadrukten, bij monde van de heer J. Luchtman, nogmaals dat men af moet van de à priori-verdeeldheid in geleidingen.

Het PSP-Tweede Kamerlid de heer Van der Lek, verwacht dat de nota Veringa nagenoeg ongewijzigd ingediend gaat worden als wetsontwerp. Hij pleitte voor grotere actie van de zijde van de universiteiten en hogescholen tegen het wetsontwerp.

„OPTELSOM VAN LOSSE VOORZIENINGEN” *Beleid op CRM gehekeld*

KVP-fractie bestudeert het welzijn

(Van onze speciale verslaggever)

HELVOIRT, 22 april. — Volgens de Tilburgse hoogleraar dr. J. Stalpers vertoont het welzijnsbeleid van het kabinet-Biesheuvel de bothed van een noodzakelijk al te haastig beleid. Hij zei dat gisteren in het Brabantse Helvoirt op een studiedag van de KVP-fractie, de grootste regeringspartij. Hij wilde — nog — niet zo ver gaan om te spreken van een kortzichtige afbraakpolitiek.

Zowel prof. Stalpers als mr. P. Kuypers van het Brabantse Opbouworgaan hield de KVP-ers voor, dat er in Nederland geen sprake is van een echte welzijnspolitiek. Om een dergelijk beleid tot stand te brengen, moet er volgens Kuypers een ontwikkelingsorgaan in het leven geroepen worden, dat naast en tegenover het regeringsapparaat staat, zoals de Sociaal-Economische Raad.

Welzijnspolitiek is volgens hem geen zaak van één departement, zoals het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, dat thans bemand wordt door de KVP-er Engels, de VVD-er Vonhoff en mevrouw Van Veenendaal van DS'70. Anderzijds schiet men ook weinig op met verklaringen, dat welzijnspolitiek een zaak is van alle departementen, zoals het kabinet-Biesheuvel doet.

Het kabinet heeft in die gedachten-gang bij de formatie besloten een onderaad voor de welzijnszorg in te stellen. In die onderaad zitten zes ministers. Voorzitter is de minister-president, terwijl minister Engels belast is met de coördinatie. De onderaad is totnogtoe slechts één keer bijeen geweest, zo werd deze week in Den Haag gezegd.

De democraat Wilbers en de socialist Meyer hebben premier Biesheuvel en minister Engels schriftelijk gevraagd, waarom de onderaad niet vaker bijeenkomt. Zij willen weten, welke onderwerpen besproken zijn en welke daarvan aan de orde zijn gesteld door minister Engels. Zij gaan uit van de veronderstelling dat de positie van minister Engels in het kabinet zeer zwak is.

Prof. Stalpers en mr. Kuypers betoogden gisteren in Helvoirt, dat langetermijn-planning en programmering noodzakelijk zijn. Daaraan moeten concrete regeringsvoorstellen

worden getoetst, zodat niet allerlei experimenten worden afgekap, omdat hun zin niet onmiddellijk duidelijk is en er bezuinigd moet worden.

Oude opvattingen

Wat totnogtoe onder de vlag van CRM verschijnt, is volgens mr. Kuypers niet meer dan een optelsom van losse voorzieningen. Dat geen enkele regering een geïntegreerd welzijnsbeleid heeft ontworpen, ligt volgens hem aan de achterhaalde en verouderde maatschappij-opvattingen, waarop het politiek en bestuurlijk handelen berust. Kenmerkend daarvoor is een scheiding tussen welvaart en welzijn, die dikwijls gefundeerd is op een thomistisch mensbeeld: de mens bestaat uit lichaam en ziel, en eerst moet er gezorgd worden voor het lichaam.

We moeten duidelijk kiezen, betoogde prof. Stalpers, voor „een samenleving van veilige eenvoud”: veiligheid vanuit economische garanties en eenvoud vanuit een sterke cultu-

rele identiteit. Hij achtte het niet mogelijk om in een dicht bevolkt land als Nederland te blijven streven naar de bevrediging van steeds meer kunstmatige behoeften.

Moeten wij blijven streven naar een Amerikaanse standaard van gezondheidszorg, vroeg de hoogleraar. En: moeten wij de beste wegen van Europa hebben? Hij vond ook dat Nederland een bevolkingsdichtheidsaf trek moet krijgen, als het om internationale betalingsverplichtingen gaat.

Om de keuze voor „een samenleving van veilige eenvoud” te kunnen maken, moet de regering zich uitspreken over welzijnsdoelstellingen en voorkeuren, meende hij. „Het nieuwe mensbeeld moet er als het ware worden ingepompt”. De mensen zal ook geleerd moeten worden voor welzijnservaringen te betalen, zei hij, niet afkerig van het profijtbeginsel, maar tevens pleitend voor een inkomenspolitiek met gelijkheid als einddoel.

(ADVERTENTIE)

Rai-Amsterdam: 21 t/m 30 april

Huishoudbeur

Voor haar en voor hem staan de deuren van de grootste en gezelligste konsumentenbeurs van Nederland uitnodigend open. Vooral wie van gezelligheid houdt, lekker vrij wil rondneuzen en graag het nieuwste van nieuwste ziet. Een beurs boordevol vertier en plezier!

de grootste en gezelligste konsumentenbeurs van Ned

Directeur opbouworgaan Noord-Brabant: Gewone mensen betere planners dan doctorandussen

Van onze verslaggever

VIC LANGENHOFF

TILBURG, 8 dec. — „We hebben steeds meer welzijnsvoorzieningen gecreëerd, maar fundamenteel blijft de zaak ongewijzigd. Wat we nodig hebben zijn andere maatschappijverhoudingen,” zegt mr. **Paul Kuipers**, directeur van het provinciaal opbouworgaan Noord-Brabant, dat vrijdagmiddag zijn 25-jarig bestaan vierde.

Decentralisatie

Kuipers gelooft met de neomarxistische sociologen van de Frankfurter Schule dat problemen als inflatie, consumptiedwang en vervreemding in ons systeem niet meer op te lossen zijn. Noemt als voorbeeld de inflatie, die noch werkgevers, noch vakbonden zeggen te willen, maar die desondanks onstuitbaar doorgaat. Op de onvermijdelijke vraag hoe we tot een andere maatschappijstructuur moeten komen heeft hij geen pasdaar antwoord, maar wel ideeën. „Het belangrijkste is: hoe kun je greep krijgen op het proces van de besluitvorming? Die speelt zich tot nu toe af in de toppen van bureaucratie en bedrijfsleven. Ik geloof dat decentralisatie van de besluitvorming, het terugbrengen van de besluitvorming naar de mensen toe, het centrale punt is. Ik denk dat je bij voorbeeld een herintegratie van wonen en werken kunt realiseren als je de verantwoordelijkheid voor de planning terugbrengt naar waar de mensen zitten. Ik denk zelfs dat gewone mensen betere planners zijn dan de doctorandussen die de diensten bevolken. Je moet dan wonen, werken en recreatie bij elkaar brengen in overzichtelijke kleine eenheden en daar ook de bevoegdheid leggen om de zaken te regelen; daar kun je dan ook de deskundigen naar toe brengen.”

— Je hoort bij planologen altijd het bezwaar dat kleine gemeenschappen geen oog hebben voor bovenplaatselijke

belangen. Dat bestuurders die belangen niet kunnen handhaven omdat ze te dicht bij de bestuursdaden staan om een krachtig beleid te kunnen voeren.

Paul Kuipers: „Een krachtig beleid? Wordt dat nu dan wel gevoerd? Dat hebben we aan het uit de hand lopen van de planologie wel gezien...”

— Is het dus een schertsprobleem?

„Voor een deel wel. Mensen hebben misschien niet altijd oog voor buitenplaatselijke belangen, maar ze kunnen vorm geven aan hun eigen omgeving. Als ze het niet kunnen komt dat voor een stuk door de technologische ontwikkelingen en de situatie waarin ze manoeuvreerd zijn. Je mag van mensen die alleen maar oninteressant werk doen niet verwachten dat ze in hun vrije tijd plotseling creativiteit ontplooiën.”

Blauwdruk

— Wat jij voorstaat komt dicht bij de gedachten van de Blauwdruk voor overleving.

„Ja, maar die zal moeilijk te realiseren zijn als je de structuur niet aantast. Wat ik tegen de Blauwdruk heb is dat die te idealistisch is, en vooral: te ver weg. Met mooie verhalen lukt het niet. Het kan alleen via verandering in de structuren van met name het bedrijfsleven, dank zij de inzet van een duidelijk gemotiveerde vakbeweging.”

— Maar die vakbeweging loopt in hervormingsdrift niet bepaald voorop. Het gaat ook daar nog altijd meer om welvaartsrondes dan om fundamentele veranderingen in de samenleving.

„Als je alleen naar de top van de vakbeweging kijkt, ja, dan mag je eraan twifelen; maar er zijn ook lichtpunten: zo'n Lip-affaire in Frankrijk, en hier toch ook: zo'n Enkazaak. Je ziet toch dat veel mensen meer willen dan alleen loonsverhoging: dat ze meer greep willen krijgen op wat met ze

Paul Kuipers, directeur provinciaal opbouworgaan Noord-Brabant

gebeurt... Laatst zag ik in „Van anderen” een paar ongeschoolde arbeiders die zeiden: het gaat niet alleen om het loon — al is dat natuurlijk een belangrijk punt, er moet een bepaalde basis zijn, zei Thomas al... Dat betekent een stuk recreatie, aardige dingen in het leven. Maar werk dat de moeite waard is en dat gerespecteerd wordt, dat is ten slotte belangrijker; wat Paul Goodman „decent work” heeft genoemd; dat is iets anders dan een

aantal gestandaardiseerde handelingen.”

— Als de mens werkelijk uitgangspunt was geweest in plaats van de rentabiliteit van machineparken, dan waren ontwerpende dingen als ploegenstelsels toch nooit tot stand gekomen? Maar dat heeft toch ook de vakbeweging voetstoots geaccepteerd in ruil voor geldelijke beloningen?

„Ik geef toe dat de vakbeweging voor dat aspect te weinig aandacht heeft gehad. Met de technologische basis van het arbeidsproces heeft ze zich te weinig beziggehouden. Terwijl dat toch het meest essentiële punt is, want daar ontstaat de vervreemding van de arbeid. Maar je ziet nu toch wel tekenen, vooral aan de basis, dat men het anders wil. Veel lonen gaan daar trouwens op terug: ze zijn vaak een uiting van andere verlangens, maar men heeft eenvoudig geen ander kanaal.”

— De maatschappijcritici komen nog steeds niet met concrete alternatieven.

„Ik heb de indruk dat ze nog altijd zo gebiologeerd zijn door de kracht van de bestaande structuren dat ze nog nauwelijks toe zijn aan oplossingen. Het is ook ongelofelijk hoe het werkt. Laatst vertelde een topman van DSM dat men ieder jaar een produktiestijging van 7 pct. moet hebben om dezelfde afstand te kunnen bewaren tussen markt- en kostprijs. Of de maatschappij die produktievergroting nodig heeft was helemaal geen vraag.”

Autobanden

Dat brengt ons op de autobanden van Wagner: de president-directeur van Shell, die in een interview met Langebent (bij wijze van voorbeeld dat we alle gevolgen van de oliecrisis nog niet overzien) het geval noemde van een grote producent van autobanden die hem had voorgerekend hoeveel arbeidsplaatsen verloren zouden gaan als de maximumsnelheid van 100 km gehandhaafd zou worden: dan sieten

de banden te weinig... Kuipers: „Als Wagner en DSM en dat soort grote bonzen dat zeggen, loopt het bestaande systeem wel door: dan zoeken ze wel oplossingen die niet het systeem veranderen.”

— Maar ook de regering is nog weinig creatief bezig: ook zij houdt kramachtig vast aan arbeidsplaatsen in bestaande productie-eenheden, zet daar de mensen particulier voor in de kou...

Kuipers: „Ik geloof dat iedereen een beetje is langeslagen door het noodlot. Natuurlijk kun je de tekorten aan olie ook op een andere manier opvangen dan door de mensen te grijpen in hun auto, in hun woonecomfort; ik erger me aan al die ethische verhalen over het sluiten van de gordijnen en niet te hard rijden, je lost er structureel niets mee op en je blokkeert het zoeken naar creatieve oplossingen om uit de impasse te komen. Het komt ook omdat veel mensen in dezelfde richting denken: ze hebben wat gekregen en willen het niet kwijtraken. Ik snap dat best: als je in arbeids- en woonsituaties zit waar weinig mogelijkheden zijn om interessante dingen te doen, probeer je te houden wat je hebt, er is een primaire behoefte aan veiligheid en zekerheid. De mensen zijn ook verder niets, in de fabrieken, in de flats van Tilburg noord. Dan kom je weer op die gemeenschap...”

„Ik vraag me af of je het eigenlijk wel kunt doen: het treffen van mensen in hun (pseudo)vrijheid van de auto e.d., als je geen verandering aanbrengt in de situaties waarin zij een stuk onvrijheid doormaken: het wonen, de arbeidsituatie. Het verbeteren van de woonsituatie, dat zou een heel stuk alternatieve arbeid kunnen opleveren; als je alleen maar ruime gelegenheid schiep voor die mensen die daar vrijwillig in willen stappen en die dan weer arbeidsplaatsen achterlaten. Maar dan moet het natuurlijk wel op een andere manier dan in de beruchte aanvullende werken waarop men tot dusver de arbeidsreserve loslaat.”

CONGRES WELZIJNSWERKERS: *Knelpuntennota leidt tot bureaucratie*

Van onze correspondent

UTRECHT — Ongeveer driehonderd werknemers uit het welzijnswerk vinden dat het tweede gedeelte van de zogenaamde knelpuntennota helemaal herschreven moet worden. De visie op het welzijnswerk die uit deze nota blijkt zal leiden tot een sterke invloed van de overheid, aantasting van het particulier initiatief en bureaucratie.

„Oplossingen zijn te strak gepland”

Dit bleek zaterdag op een congres in Utrecht, georganiseerd door het blad *Attak*. Aan het congres namen vooral werknemers uit het buurtwerk deel.

De knelpuntennota werd in juni van dit jaar gepubliceerd. Minister Van Doorn (CRM) zei erover dat de inhoud van deze nota de grote rode lijn zal zijn voor het CRM-beleid in de komende jaren. Eind november belegt de bijzondere commissie uit de Tweede Kamer, die de nota behandelt, hoorzittingen. In december zullen de politieke partijen hun standpunten er over bepalen.

De congresgangers legden hun opvattingen neer in een motie. Daarin spreken zij uit dat de knelpunten in het welzijnswerk die in de nota opgesomd worden, inderdaad problemen zijn waaraan door wettelijke maatregelen snel iets moet gebeuren. Maar de wezenlijke knelpunten in de samenleving, en vooral de concentratie van macht worden in de nota niet genoemd, aldus de motie.

Honing

De Amsterdamse CPN-wethouder drs R. van de Velde zei, dat veel uit de nota een gemeentebestuurder smaakt als honing op de tong. Hij herkent zijn dagelijkse zorgen. Maar bij de voorgestelde oplossing wordt de juiste weg niet voortgezet. Dat tweede deel komt over als strak geheel van planning, ordening en fi-

nanciën. Daar moeten we niet heen. We moeten de voorkeur blijven geven aan onrust en rommeligheid. Deze sector moet wars blijven van overheidsbetutteling en dirigisme. Dat er op dit moment al betutteling genoeg is verduidelijkt de wethouder met het voorbeeld: „Amsterdam mag wel zelf tunnels en een metro bouwen, maar we mogen niet zelf een clubhuis neerzetten.”

De heer Van de Velde kante zich eveneens tegen de financieringsvoorstellen uit de nota. Die houden in dat het welzijnswerk betaald zou kunnen worden uit de nieuwe belastingheffing, via de premies voor de sociale verzekeringen of uit andere fondsen zoals Toto en Lotto. De Amsterdamse wethouder noemde een welzijnsbelasting „de tiende penning van Peper,” waarmee hij doelde op dr A. Peper, lid van de groep die de nota heeft geschreven en adviseur van minister Van Doorn.

Straaljagers

„Het geld voor het welzijnswerk moet uit de gewone algemene middelen komen,” aldus Van der Velde. „En dan moet je Luns en Vredeling gek zien kijken als hun straaljagers en tanks betaald moeten worden uit de Toto en de Lotto.”

Namens de schrijvers van de nota zei mr P. Kuypers, directeur van het opbouworgaan in Noord-Brabant, dat de nota minder massief is dan wel eens wordt gedacht. „We hebben niet geprobeerd de overheid een grotere invloed te geven, maar wel om de verantwoordelijkheid van de overheid duidelijk te stellen. We zullen voorzichtig moeten zijn met uitleggen van bevoegdheden bij de overheid. Dat kan alleen als die zich duidelijk politiek wil opstellen.” De in de nota bepleite decentralisatie — het verschuiven van invloed van de rijksoverheid naar lagere overheden — heeft volgens mr Kuypers alleen zin als het rijk de gemeenten genoeg

geld voor het welzijnswerk beschikbaar stelt.

Rechtspositie

Bestuurder L. Geradts van de ABVA, de ambtenarenbond van het NVV, zei dat ook de rechtspositie van de werknemers een wettelijke regeling van het welzijnswerk dringend nodig maakt. „Nu is de subsidie de basis van de rechtspositie. En subsidie is geen recht maar een gunst.”

In zo'n wet zal ook de verhouding tussen gebruikers, werknemers en overheden omschreven moeten worden. „We hebben bittere ervaringen”, aldus Geradts, „met lagere overheden die rechtsposities soms afhankelijk maken van dorpspolitiek.” Verder moet er volgens de ABVA een gelijkachakeling komen in de grote salarisverschillen tussen werknemers met gelijkwaardige functies.

Opec wil af van driedelig prijsstelsel

WENEN (AP) — Economische deskundigen van de Opec (Organisatie van Olie-exporterende landen) hebben donderdag overeenstemming bereikt over een nieuwe eenvoudige manier om de olieprijs vast te stellen. De experts spraken tijdens hun tweedaagse bijeenkomst uitsluitend over de techniek van prijsvaststelling en niet over de prijzen zelf. Deze komen pas ter sprake op 12 december, als de Opec-ministers de olietarieven voor het eerste kwartaal van 1975 zullen bepalen.

De deskundigen zijn tot de conclusie gekomen dat begrippen als „posted price”, „buyback price” en „auction price” moeten verdwijnen. Met de eerste wordt bedoeld de prijs aan de hand waarvan de belasting wordt berekend die de oliemaatschappijen moeten betalen. De tweede is de prijs die de Opec-landen de maatschappijen vragen voor olie die zij voor eigen handel terugkopen en de laatste is de prijs die tot stand komt op internationale olieveilingen.

De Opec-vertegenwoordigers vinden dat de oliemaatschappijen het ingewikkelde prijsstelsel misbruiken ten koste van de gebruikers. De organisatie wil voortaan een vaste prijs hanteren.

Maatschappijkritiek is te theoretisch

GEMERT — De meeste mensen willen meer" is een onbewezen stelling van onvolgroeide socialisten. Uit allerlei onderzoek blijkt dat mensen het in deze maatschappij best naar hun zin hebben. Het beoefenen van maatschappijkritiek is dan ook een bezigheid, die weinig met de bestaande realiteit heeft uit te staan. Deze stelling poneerde mr. **Paul Kuypers**, directeur van het provinciaal opbouworgaan in Noord-Brabant, vandaag aan het begin van de jaarlijkse sociale studiedagen van het NKV in Gemert.

Mr. Kuypers had zijn inleiding de titel „het kleine onbehagen in een vrolijke maatschappij" gegeven. Er is volgens hem alle reden om over een vrolijke maatschappij te spreken, zolang de omstandigheden waaronder de mensen leven niet als problematisch worden gezien. Het kweken van onbehagen — zei hij — is dan het voor-

recht van een in zichzelf gekeerd elite-groepje, waar de gewone maatschappij geen boodschap aan heeft.

Kritiek op de hedendaagse maatschappij moet volgens hem niet serieus worden genomen als ze zich beperkt tot idealistische beschouwingen. Maatschappijkritiek moet uit de theoretische sfeer worden gehaald en dat kan alleen als ze wordt gekoppeld aan concrete dagelijkse ervaringen en omstandigheden. Op die manier kan er ook een beeld ontstaan van de in het bestel aanwezige knelpunten, aldus mr. Kuypers.

De Britse kranten kwamen vanmorgen uit met grote koppen naar aanleiding van de affaire rond prins Bernhard. Zie voor commentaren buitenlandse kranten pag. 7

MR. P. KUYPERS OP NKV-STUDIEDAG: *'Vrolijke maatschappij' dekt onbehagen toe*

Van onze verslaggever
WILLEM SPRENGER

GEMERT — „Veel mensen vragen zich af: in wat voor wereld leven wij? Moeten we angst hebben of hoop? Oudere mensen hebben het gevoel dat we in een crisis leven die veel gelijkenis vertoont met de malaise van de jaren dertig; de tijd van de grote economische crisis, en de verschrikkelijke werkloosheid.”

Met deze woorden heeft de verbandsvoorzitter W. Spit van het NKV, vrijdag de Gemertse Studiedagen geopend. Deze hebben dit jaar tot thema: „Knelpunten in de samenleving”. De inleiders waren de eerste dag mr Paul Kuypers, directeur van het Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant, en prof. dr A. G. M. van Melsen, Nijmeegs hoogleraar in de Wijsbegeerte en Natuurwetenschappen.

Ook de vooroorlogse crisisjaren waren een tijd van grote twijfels aan de juistheid van de bestaande orde; een tijd, waarin iedereen het gevoel had dat het oude had afgedaan omdat het vermolmd en ondergraven was en op instorten stond. Is dat thans ook zo? Kreunt het kapitalisme in zijn stervensweeen? Veel maatschappij-critici zullen er niet rouwig om zijn.

Is het waar, wat jonge socialistische denkers en activisten zeggen: Dat de meeste mensen méér willen hebben dan de huidige maatschappij hen te bieden heeft? — Was het maar zo, dan zouden ze wellicht de stoot geven tot een vernieuwing van het bestaande systeem.

Volgens mr Kuypers blijkt echter uit allerlei onderzoeken, dat de meeste mensen in deze maatschappij het idee koesteren dat ze het nog niet slecht hebben. Ze zijn redelijk te-

vreden met hun bestaan. Het probleem is slechts volgens hem „het kleine onbehagen in een vrolijke maatschappij”. De maatschappelijke tekorten, die allerlei deskundigen zien, zien deze mensen niet. Die kunnen ook niet zien. Daarvoor zorgt de maatschappij zelf wel.

Kuypers: „Het bestaande maatschappelijke systeem heeft er geen belang bij dat de mensen het verband zien tussen hun eigen persoonlijke situatie en datgene wat er verder in de maatschappij gebeurt. Het systeem zou dan in ernstige moeilijkheden komen, en het niet lang meer uithouden.”

Volgens Kuypers werken sociologen en andere beoefenaren van de menswetenschappen aan de versluiering van de maatschappelijke problemen mee. Ze benaderen de mens los van zijn maatschappelijke context: als huisvrouw, televisiekijker, duivemelker, werknemer, deelnemer aan het verkeer, kerkbezoeker, congresganger, krantelezer en tandpasta-gebruiker: kortom in al de fatsoenlijke facetten waarin de mens in de samenleving verschijnt.

Toch schuilt er onder de dekmantel van welvaart, technische en economische vooruitgang een groot menselijk onbehagen. In dit opzicht is de tevredenheid dus maar betrekkelijk. Daarom kan men, volgens prof. dr Van Melsen, niet slechts spreken van knelpunten. De vraag is namelijk aan de orde, of de prijs die de mensen betalen voor materiële vooruitgang en techniek niet te hoog is.

Professor Van Melsen: „Mensen ondervinden dat de technische ontwikkelingen hun kunde, ervaring en vaardigheden buiten spel zetten, terwijl nieuwe vereiste kundigheden niet eenvoudig te verwerven zijn. Het leven en de maatschappij stellen steeds hogere eisen; die worden ook steeds ingewikkelder. We overzien het geheel niet meer”.

In de techniek, bijvoorbeeld, is er vooruitgang als er dingen worden gemaakt die vroeger onmogelijk schenen. Maar we moeten er dan echter wel de vraag bij stellen of er ook sprake is van een vooruitgang in menselijke zin. Die vooruitgang kan bijdragen tot ontplooiing van de mens en diens wetens- en scheppingsdrang, kortom: zijn menselijke ontplooiing.

Maar het omgekeerde is ook mogelijk, en wel als het gaat om kernwapens, waarmee de mensheid zichzelf kan vernietigen. Prof. Melsen sprak in dit verband over de beschikbare technische middelen voor een collectieve zelfmoord.

Wat voor de vooruitsnellende techniek geldt, geldt ook voor de materiële welvaart. Ook deze is een goede zaak, mits hij leidt tot leniging van armoede, tot gezondheidszorg voor iedereen, beter onderwijs en tot mogelijkheden waarmee de mens zijn eigen leven gestalte kan geven.

De welvaart heeft veel politieke en maatschappelijke aspiraties mogelijk gemaakt. Deze stoelen evenwel op gedachten, die — volgens prof. Van Melsen — altijd al in het mensenhart hebben geleefd. De fundamentele gelijkheid van alle mensen is geen ontdekking van de nieuwe tijd; ze was — de inleider noemde slechts één bron — al in het evangelie aanwezig. Het verleden heeft derhalve niet afgedaan.

Prof. Van Melsen: „Wanneer we de ontwikkelingen die hebben plaats gevonden vanuit het gezichtspunt van het geloof bekijken, dan val iets merkwaardigs op. Uit de strijd tussen geloof en wetenschap is het geloof allerminst afgetakeld tevoorschijn gekomen. Het heeft wel heel wat stellingen moeten opgeven. Die stellingen hadden echter weinig met het geloof te maken. Ze waren een bron van bijgeloof. Van dit bijgeloof ontdaan, is het geloof zuiverder geworden”.

Onder voorzitterschap van drs. A. Nuis, lid van de provinciale staten van Gelderland (D'66) is in Arnhem een symposium gehouden over welzijnswerk en bureaucratie. Geheel links **mr. P. Kuypers**, directeur van het provinciaal opbouworgaan Noord-Brabant; naast hem W. Meijer, lid van de Tweede Kamer (PvdA), Nuis, mr. A. Kappeyne van de Coppello, lid Tweede Kamer (VVD) en dr. J. J. J. van Dijk, hoogleraar in de bedrijfs sociologie in Tilburg. (Foto Freddy Rikken)

Door onze redacteur **MARC CHAVANNES**

ARNHEM, 21 mei - Een klamme atmosfeer, een zaal uit de naoorlogse tijd dat de overheid haar gezag nog in zwaar natuursteen kon uitdrukken en blijvend vrij uitzicht op Europa's meest bevangen riool. Een geschiktere omgeving dan het Huis der Provincie te Arnhem is voor een praatdag over de nood waarin het welzijnswerk zich bevindt, moeilijk te vinden.

En dan ging het, wonderlijk genoeg, nog niet eens over het geld. Het kan namelijk moeilijk uitblijven dat de opstellers van de rijksbegroting binnen afzienbare tijd eens wat langer stilstaan bij een van de snelst gegroeide categorie overheidsuitgaven, de bevordering van ons welzijn.

Zelfs zonder de financiering te bespreken wordt het steeds duidelijker dat het welzijnswerk zich niet helemaal goed voelt. De veertig jaar bestaande Stichting Gelderland (provinciaal overlegorgaan op maatschappelijk terrein) liet gisteren deskundigen van verschillende achtergrond praten over Welzijnswerk en bureaucratie. En dat was maar één benadering om te trachten het faalgevoel in de wereld van de eigentijdse, dus professionele naastenliefde te verklaren.

De vraag of alle goede zorgen de hulp-zoekende burger wel bereiken dateert niet van vandaag of gisteren. De vraag of het aanbod van beroepshulpers de behoefte aan opbouw-, bejaarden- en vormingswerk zelfs niet opstuwt evenmin. Maar de twijfel over de mogelijkheid om die al een paar jaar gesignaleerde

Kaderwet is even onwel als rest van welzijnswerk

scheefgroei werkelijk aan te pakken, brak gisteren merkbaar door.

Erfenis

In 1977, vlak voor het wisselen van de wacht, bevorderde het kabinet-Den Uyl de indiening van het ontwerp van de Kaderwet specifiek welzijn in. Die zou de verbrokkelde regelingen en subsidiesystemen op welzijnsgebied stroomlijnen en er bovendien voor zorgen dat zoveel burgers in hun eigen omgeving zouden meebeslissen over de vraag welk welzijn zij het liefst wilden bevorderen van de schaarse beschikbare guldens.

Het kabinet-Van 'Agt heeft langdurig intern gebekvecht over die wat rood-aandoende erfenis van de bewindslieden Van Doorn en Meijer. Uiteindelijk kon minister Gardieners vorig jaar een aangepaste versie bij de Kamer deponeren. Evenmin als haar voorganger was zij erin geslaagd volksgezondheid en onderwijs serieus te interesseren voor de als gedemocratiseerd en gedecentraliseerd aangeprezen kaderwet, die daarom Kaderwet specifiek welzijn bleef heten.

Volgens oud-staatssecretaris Wim Meijer, nu deskundige op het gebied van CRM in de Tweede-Kamerfractie van de PvdA, is het nog te vroeg om te kunnen zeggen of deze hele operatie is mislukt. Hij zei gisteren in Arnhem dat deze regering "een inconsistent en tegenstrijdig decentralisatiebeleid voert", waardoor de vaart eruit is. Maar hij gaf ook toe dat het parlement zelf "verkokerd" bezig is en per sector belangen behartigt en ideeën in stukjes beleid tracht om te zetten. Decentralisatie dreigt mede daardoor een administratief spel te worden, op zijn best een poging tot efficiënt beheer. Maar het mist de volgens Meijer onmisbare cultuur-politieke lading.

Ondoorgrondelijk

Welzijnsplanning, zoals die toch in een aantal provincies en gemeenten al gebeurt, is nog iets vreemds, stelde Meijer vast. Het blijkt tot nog toe een bureaucratisch verschijnsel te zijn met een ondoorgrondelijk taalgebruik. "Welzijnsplanning moet gaan over de problemen van mensen. De achteruitgang van de wijk, de onveiligheid van de straat,

daar maken de mensen zich zorgen over. Als dat niets met welzijn te maken blijkt te hebben is welzijn kennelijk voor speculanten van een andere planeet

Maar mevrouw Kappeyne van de Coppello was na een lang denkproces binnen de fractie van de VVD niet hoopvol stemmen. Zij constateerde de regering "liever één centralisatievogel in de hand dan honderd decentralisatievogels in de lucht" ziet, en van de decentralisatie - waar de VVD overtuigd voorstander van is - niet serieus werk maakt, de liberale inbreng in het kabinet ten spijt.

Zij vond de hele kaderwet overspannen poging, "een onprodukt dat te snel is ingediept kort voor de verkiezingen van 1977 omdat het kabinet een einde wilde nalaten. Tot nog lijkt de boedel, althans wat centralisatie betreft, failliet zijn. Veel werk is misssch voor niets geweest. Er is g onherstelbare chaos ontst Men is enkele illusies armer worden en veel stapels papier rijk"

Bemoedigend

Verrassend was het in Arnhem te zien dat Meijer zijn ideeën voorlopig moet delen met minister Gardieners (CDA), wie hij het anders niet zo gr eems is. Want de bewindsv r we hield 's morgens een bemoedigend kaderwetbetog en de gemeenten 200 en de provincies 100 functionarissen aan de democratische planning de grond te helpen. Een opk elijk gebaar, zo kort voor frisse wind van de voorjaars ta (begroting 1980, financieringstekort, enz.) opsteekt.

Moralisme kenmerkt debat over verzorgingsstaat

De discussie van de verzorgingsstaat is hier nogal huiselijk besproken: het gezin dat Nederland heet, heeft een zorgzame moeder die aan ieders tegemoetkamt, en een vader die zijn gezin streng aanpakt. Het debat over de verzorgingsstaat blijft in dit soort praatjes steken, schrijft de redacteur van de SOMSO-staatsdebat dat vandaag begint.

De discussie in Nederland zelden over de overheid is ons vertrouwde. Waarschijnlijk hangt dat samen met ons gevoel voor huiselijkheid. De overheid is een harde verschijning. In die overheid willen we liever niet met de macht worden geconfronteerd. We geven er de voorkeur aan ons naar de zachte voegheid van het patriarchale gezin te richten.

De staat schrikt ons af. Wij bergen ons op in de handboeken van juristen en filosofen. Dat zijn de enige geleerden die het over de staat hebben. Andere wetenschappers — bestuurskundigen, sociologen en organisatiespecialisten — sluiten zich aan bij het geldende gebruik en berispen bij voorkeur het woord „overheid“.

De eenzijdigheid van de staat heeft een groot effect. Hij leidt er toe, dat de staat een eenzijdig beeld wordt — bij voorkeur een beeld met een hoofdletter — een „Persoon“ waarin het overheidsgezag is belichaamd; herkenbaar of anoniem, dat is niet zoveel toe, maar wel altijd persoonlijk aanwezig.

De eenzijdigheid van de staat maakt het persoonlijk een debat over de staat te maken. Zij belemmert namelijk het denken op de functies, die de staat in de maatschappij vervult. En zij maakt ook het duidelijk, van welke verhoudingen de staat deel uitmaakt en op welke manier hij verbonden is met de belangen van de verschillende maatschappelijke groepen.

De beperktheid van deze traditie is voornamelijk naar voren gekomen tijdens de discussie over de RSV-affaire in Nederland. De aandacht was daarbij eenzijdig gericht op regels en procedures en op de persoonlijke en staatsrechtelijke intenties van ministers en ambtenaren. De vraag, waarom de staat handelde zoals het handelde, kwam echter nauwelijks aan bod. Liberalen en sociaaldemocraten wisselden hun politieke boodschappen uit, maar niemand stelde de vraag, of de staat over zich zelf had opgevoerd, of zich zo intensief met de lotgeheelen van een bedrijf en een conglomeraat bemoeit.

Daardoor bleef de functie van de staat ten duister. Over bleef slechts een paar van persoonlijke en zakelijke verhoudingen, waaruit alleen wat marginale conclusies konden worden getrokken. Het debat over de grenzen van het optreden van de overheid in een door de markt gereguleerde economie werd niet gevoerd. Evenmin werd aan-

dacht besteed aan de door de overheid gehanteerde strategieën, hun plaats in het politieke systeem en hun politieke en maatschappelijke effectiviteit.

Onbegrip

Het is niet onbegrijpelijk, dat politici zich van dit soort problemen distancieren en zich beperken tot de regels van het parlementaire spel en het persoonlijk aandeel van de deelnemers in dat spel. Het is echter minder begrijpelijk, dat de wetenschap van de politiek — de bestuurskunde en de politicologie — versterkt laat gaan en zich op een enkele uitzondering na, weinig gelegen laat liggen aan de structurele achtergronden van een affaire als de RSV.

Hoe komt dat eigenlijk? In het kort gezegd zijn daar twee redenen voor. In de eerste plaats wordt de wetenschap beheerst door een overwegend bestuurskundige manier van denken. In de tweede plaats is zij het slachtoffer van

een hardnekkig moralisme. Over elk van die twee verschijnselen een paar globale opmerkingen.

In de bestuurskundige literatuur wordt de overheid vooral gezien als een ordenende of regelende instantie: de overheid als bestuursorgaan of als bedrijf. Vragen van efficiency of doelmatigheid krijgen daarbij het meeste gewicht. Het optreden van de overheid naar buiten wordt gevat in termen als sturing, coördinatie en planning.

Eenzijdigheid

De huidige discussie spitst zich toe op de vraag, of de organisatie van de overheid nog wel aan de eisen van de tijd voldoet, of zij niet veel bedrijfsmatiger zou moeten functioneren, of zij er niet goed aan doet haar pretenties en haar bemoeilucht in te perken. Politiek-inhoudelijke vraagstukken en machtsverhoudingen komen in de discussie nau-

welijks aan bod. Vanuit het bestuurskundig denken wordt er ook geen verbinding mee gelegd. Daardoor komt dit denken ook niet toe aan de wettelijke vragen van de staat en de politiek.

Moralisme

Het tweede verschijnsel, het moralisme, komt het meest manifest naar voren in de beschouwingen over de verzorgingsstaat. De crisis van de Nederlandse staat is in de ogen van de meeste auteurs over dit onderwerp een crisis van de verzorgingsstaat. Die crisis is eerst en vooral een crisis van de moraal. Tegelijkertijd is het ook een financiële crisis.

Zoals vaak in het Nederlandse politieke denken liggen geld en moraal niet ver van elkaar af.

Het moralisme beperkt zich niet tot de kringen die in het algemeen een patent op dit soort beschouwingen heb-

ben, die van de leidende ideologen van het christen democratische front. Het krijgt vaak een nog veel zwaardere lading bij auteurs van een geheel andere signatuur. Een boek als „De nadagen van de verzorgingsstaat“ is daar een aardig voorbeeld van. Het is vol van droefheid over de verwording van het maatschappelijk stelsel. Het hekelt op vele pagina's het hedonisme van de moderne mens, zijn gebrek aan solidariteit en zijn onvermogen om zijn maatschappelijke plichten te vervullen. De schuld van dit kwaad ligt bij de moderne verzorgingsstaat, die de mens zijn verantwoordelijkheid heeft afgenomen en hem heeft beroofd van zijn politieke gemeenschap.

Onbestuurbaarheid

Deze krampachtige benadering van de verzorgingsstaat doet onvoldoende recht aan de crisis waarin de politieke en maatschappelijke instellingen momenteel verkeren. Zij gaat voorbij aan de ongerijmdheden en conflicten, die zich in alle „persoonlijke, maatschappelijke en politieke verhoudingen voordoen“ (Foucault).

Het doel van het Somso-debat is deze impasse zichtbaar te maken. Daartoe is een beroep gedaan op een vijftal buitenlandse auteurs met de Duitse politoloog Claus Offe als de meest centrale figuur. In zijn analyses, die ter gelegenheid van het debat in Nederlandse vertaling toegankelijk worden gemaakt, geeft Offe een beeld van de crisis, dat veel verder reikt dan de meeste Nederlandse beschouwingen over ditzelfde onderwerp.

Offe gaat ervan uit, dat datgene wat we aanduiden als „de crisis van de verzorgingsstaat“, een uiting is van structurele tekorten en tegenstrijdigheden in de bestaande politieke en maatschappelijke orde. Hij is van mening, dat er meer op het spel staat dan een tijdelijke en voorbijgaande crisis. De westerse maatschappij is onbestuurbaar geworden door de tegenstrijdige eisen, waaraan zij moet voldoen.

De staat verkeert daarbij in een moeilijk parket, omdat het zijn taak is die tegenstrijdigheden met elkaar te verzoenen en in balans te brengen. Dat lukt echter niet. De dilemma's blijven bestaan. De meeste oplossingen, zowel van traditioneel links als van rechts zijn niet meer dan schijnoplossingen. Het modieuze geroep om „meer markt en minder staat“ is daar een sprekend voorbeeld van.

Er moet daarom naar nieuwe oplossingen worden gezocht. Die zijn moeilijk te vinden. Als we de „onmogelijkheid“ van de maatschappelijke tegenstellingen serieus nemen, liggen zij vermoedelijk voorbij de verleidingen van het neoliberalisme en de verworvenheden van het sociaal-democratie. Noch de theorie noch de politieke praktijk biedt hier veel houvast. Misschien is het Somso-debat een kleine kans om deze impasse te doorbreken.

PAUL KUYPERS

IS DE CRISIS van de verzorgingsstaat een financiële crisis, een crisis van de moraal of een crisis van de macht en het bestuur? Het antwoord op die vraag is van politiek belang, omdat het bepalend is voor de alledaagse politieke beslissingen en tenslotte voor de toekomst van de verzorgingsstaat, ooit „het wonder van de twintigste eeuw“ genoemd. SOMSO, de Stichting Onderzoek Maatschappelijke Strategie. Ontwikkeling, organiseert daarover een debat. SOMSO — een

ontmoetingscentrum van natuurwetenschappers, sociale wetenschappers en mensen uit de praktijk — meent dat het debat over de crisis van de verzorgingsstaat in andere landen verder is dan hier. Het SOMSO-staatsdebat wordt gevoerd op vijf discussie-avonden in Amsterdam (23 januari, 13 februari, 6 maart, 27 maart en 18 april). Thema's zijn: sturing en legitimatie, klassen of bewegingen, behoeften en belangen, consensus of strijd, en arbeid en inkomen. Het project wordt vanavond ingeleid door de voorzitter van de

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, prof. dr. W. Albeda.

De buitenlandse deelnemers zijn de hoogleraren dr. Claus Offe uit Bielefeld, dr. Ian Gough uit Manchester, dr. Pierre Ronsavallon uit Parijs en dr. Laura Balbo uit Milaan. Van Nederlandse zijde worden bijdragen geleverd door de hoogleraren dr. H. van Gunsteren (Leiden), dr. G. Thierborn (Nijmegen), dr. J. Berting (Rotterdam), dr. L. Nauta (Groningen), dr. S. Stuurman (Amsterdam) en dr. N. Douben (Nijmegen).

RESTAURATIE

DE BELEID van de regerings-Lubbers wordt gekenmerkt door restauratie, deregulering en bestrijding van bureaucratie, vernieuwing, overheidsefficiëntie. Dat wordt vooral in gesprekken verantwoordelijk. Een tijdje bleef dat zich niet alleen Nederland beperken. De rechte weg? Maar Kijk we naar de bundel over vernieuwing, de rede van Klop en Volkskrant-interview, dan zie je dat Kijk verzet tegen de moderne individuele persoonlijkheidsontplooiing. De mens bij libertij. Zijn betoeg tegen overheid gericht, maar ook tegen sociale. Dat zit bij Klop aan elkaar.

...vindt dat een onderwerpsmatige denken. Het gaat voorbij aan een verlevendiging waarin mensen hun eigen willen bepalen, buiten het traditionele gezinsverband. Klop vindt dat ze moeten zich richten op de norm van zijn samenleving. Gerechtigheid, solidariteit en verantwoordelijkheid bepalen voor de oplossingen.

...in die vroege tijd is glibberig, risicovolle opvattingen over mensen als ongebruikelijk, homo's, werklonen, worden een zo iemand niet autonoom zijn opvattingen zijn gekomen? Misschien niet onderschrijft. Onder dat mon je tot christelijke ingrepen. Het introduceert normen die het heel anderszins. Het staat letterlijk in de rede van Klop. Zoals als de client het niet is. Dat staat niet ver af van wat vroeger de Vincentiusvereniging was. Dat is erger dan het Nieuwegericht waar het met Klop over had. Nullen was een combinatie van commerciële en ouderwetse charitas. Vincentius hielpen op basis van normering van sociaal gedrag.

...het licht van het anti-overheidsdenken is het heel plant wat deze rage doet op materieel gebied. Een restauratie op duizend uitwerkingen. Woningbouw, bevrijding, migratie, vreemdelingenpolitiek, sociale voorzieningen, de overheid veel indringender. Deze overheid beperkt zich helemaal niet. Ze is bezig met voorrechten, regulering, uitwerking dat ze zich te intensief met de ontwikkeling van mensen heeft bezig houden. Ik vind het moeilijk om te zeggen dat deze hulpverlening haar eigen vraag creëert. Het aanbod is maar de fractie van de vraag.

...We spreken tegenwoordig over nu. Frustratie, complexen. We definiëren vanuit een ontwikkelingsbeeld, gevestigd door Freud. We spreken dat niet over de wil van God, het tekort aan rechtvaardigheid. Ik van pas in een restaurant waar adolescenten worden verleid voor typisch culturele ziekte als anorexia nervosa. Hun liden is menselijk. Dat heeft te maken met hoe (naar) groot geworden zijn. De ziel is overvloedig heel integer en wetenschappelijke oplossingen te vinden. Nu moet het menselijke gehalveerd worden. Dat is toch niet, met een ideologisch betoeg op gerechtigheid?

...Het gaat het CDA dat leven beschouwt. Het is g. ingevingsvragen veel diepelijk voor het spelen.

...Menselijke het gaat bijna bij alle vragen om zin. Maar bij deze patiënten staat het om vragen over relaties met de overheid, reuel of in hun verhouding. Bij denken van een weg naar de werkelijkheid gaat het om zin. Die woorden moet je in je achterhoofd hebben, maar

In hoeverre is het CDA bezig met restauratie en hernieuwing? Om die vraag ging het dinsdag 24 maart in een interview met drs C. Klop, adjunct-directeur van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA naar aanleiding van het rapport „Zorgvernieuwing door structuurverandering“, en een lezing van Klop daarover in Amersfoort. Hij betoogde dat de professionele hulpverleners weer afhankelijk moet worden van een bestuur dat de levensbeschouwelijke identiteit bewaakt. Een reactie van mr P. Kuypers, als organisatieadviseur bij Twijnstra Gudde actief in overheidssectoren. Een cultuurfilosof over christen-democratisch denken en handelen: „Het CDA, de PvdA ook trouwen, hebben nostalgie naar zullen en een overzichtelijke klassenstructuur.“

Mr. P. Kuypers: „Ik ontken de waarde van Jezus niet, maar er zijn er meer die hebben nagelacht over zin.“

Foto: Wim Rutgers - De Volkskrant

Voor het CDA draait de zon nog om de aarde

„Mijn vader, een boer, was voorzitter van de plaatselijke Vincentiusvereniging. De uit te delen werkloosheidsuitkeringen dus jaar de knochten van zijn broer. Dat is de christelijke samenleving. Je hebt andere termen nodig dan die van het positieve zoep. Worden zijn niet onafhankelijk. Spreken over een tekort aan aansluitende in wat anders dan over steun in de individualiteit. Met die woorden gaat je regelmatig aan hoe de problemen erachter zijn op te lossen.“

— Uit woorden klinken kille dan die van het CDA.

„Maar zijn het niet in mijn woorden is de betrekkingheid op de mensen overziet van belang. Het is volstrekt terecht de dingen bij hun naam te noemen. Pas dan kun je er iets aan doen. Trouwzucht zegt dat ook in De namen en de dingen.“

Als iemand kanker heeft, los bidden niets op. Het is heel goed om nakielij, helder en rationeel te zijn. Psychoanalyse, het spoor terug volgen, is heel moeilijk. Maar als je daarmee helpt dan doe je ontzettend veel. Dat werk moeten we kunnen geven in plaats van het af te breken. We leven niet in de periode van Dik Trom.“

— Doet u het CDA wel voldoende recht?

„Bij Klop komt niets van een bruikbaar filosofie naar voren. Het CDA doet

een beroep op de metafysica en zweeft boven tijd en wereld. Het is een zandpaleis.“

— Het rapport is gepresenteerd als maatschappij-richtingsmodel. Ziet u er iets anders in?

„Ik vind het een ideologisch-politiek-maatschappij-tractaat. Er zit een duidelijke maatschappij-richtingsmodel. Het is niet alleen organisatorisch-technisch. Wat Klop over Dvittie zegt, dat ze daar elkaar nog helpen als buien. Dat is goed, maar je bent er niet mee. Je buien lozen de problemen niet op. Ik zeg niet dat alle heel van de hulpverleners moet komen, maar hij ziet het wel breken. Ik word er boos over hoor, die karikaturen van het CDA.“

— U verwijt het CDA toch geen denkluizen?

„Ik verwijt ze een deel van de moderne manier van het wetenschappelijke denken over het hoofd te zien, af te wijzen. Bij hen draait de zon om de aarde. Terwijl het, als je er even over nadakt, toch een heel essentieel moment in de geschiedenis was, toen Gallien ontdekke dat het precies andersom was. Ik verwijt het CDA dat het over de denkbeelden van de Verlichting heen grijpt naar een feitelijke maatschappijbeeld.“

— Toch propageert het CDA pluralisme, bij Klop is evenwel ruimte voor communisten als voor christen-democraten.

„Klop doet of Marx, Nietzsche en Freud niet bestaan hebben.“

„Hij noemt juist de marginale groepen. Een witte-medicijnenvinkel van de CPN bijvoorbeeld — bestaat die overleeg? Dat gaat voorbij aan de ingewikkelde spanningen in vraag en aanbod in de gezondheidszorg. Het CDA zegt de vraagstuk te willen versterken. Maar wat Klop doet is de werkelijkheid versleuren.“

Hij roept het beeld op dat je door democratisering de mechanismen onder controle krijgt. Maar de fondsen zijn niet voor niets van die grote, onontgankelijke organisaties geworden: het gaat om ingewikkelde problemen. Dat betekent dat de wetmatigheid in vraag en aanbod blijft bestaan en dat je het aanbod niet onder controle krijgt. Daar zijn namelijk gigantische belangen mee gemoeid. En die krijg je zeker niet onder controle als je wilt dat de overheid zich ervan distantiëert.“

— Zou het CDA dan zo naïef zijn?

„De maatschappij-richting speelt zich af op verschillende niveaus. De functie van dit rapport is op het niveau van de ideologische uitwerkingen doen die verbanden hebben met wet en geheurt op het niveau van de productie, het niveau waar het aanbod tot stand komt. Met deze maatschappijvisie maakt het CDA openingen in die richting. Ik zie het beeld van een erik. Abortus en psychotherapie moeten uit de versterking, tandheelkundige zorg tot achtien jaar wordt weer mak van ouders: je doet de klassieke erikdoeren. Plaatstische chirurgie eruit. Een moralisme waar ik kund van word. Terwijl het zo belangrijk voor mensen kan zijn een scherp oever recht te laten zetten. Dat noemt het CDA individueel belang. Maar als je vraagt: wat is het wel goed. Met een dringverhaal zitten ze heel dicht bij Beethoven. Wij maken uit hoe je tot je recht komt als mens. Buitengewoon arrogant.“

— Maar in hoeverre u de mens verantwoordelijk voor de gevolgen van zijn eigen gedrag? We struikel, kan Alder Klop.

„Moelijk punt. Het is juist dat men verantwoordelijk is voor eigen gedrag. Je kunt niet de collectieve belangen op alle gevolgen. Maar er moet wel een minimum zijn waardoor individuele vrijheid mogelijk wordt.“

— Dat kan door zelforganisatie, zegt het CDA.

„Jaja. Maar die levert die voorzieningen niet op. Als hogenoten kan je elkaar steunen, maar toch heb je op een moment hulp nodig. En als je bij voorbaat wilt uitgaan van een bepaald type mens dat bepalend is, dan vallen anderen uit de boot. Maar waar liggen de oorzaken? Vaak heb je de oorzaken niet in de hand.“

„Aldus is in dit optisch interessant. Op een gegeven moment dring je in de privé-levenswereld te diep binnen: als je razen persoonlijk aansprakelijk stelt en geen hulp meer biedt. Waar houdt de persoonlijke verantwoordelijkheid op, begint de collectiviteit? Het is in elk geval de verdienste van Klop dat deze denkstroom op gang komt.“

— In hoeverre ligt hieraan machtsdenken ten grondslag?

„Een politieke partij is gebaat bij een maatschappijstructuur die een stabiel draagvlak vormt. Het CDA, de PvdA ook trouwen, hebben nostalgie naar zullen en een overzichtelijke klassenstructuur. Regionale gezondheidskamers, zoals het CDA nu wil, helpen daarbij. Ze regelen daar wat dan boep op niet meer hoeft. Je haalt zo druk weg op het centrale apparaat. Uit oogpunt van machtsvorming is het van groot belang de tegenstellingen daar af weg te filseren, heel corporatistisch.“

— Heel democratisch, zegt het CDA.

„Maar het gaat om de institutionele verwevenheid. Het publiek, de professionals, organiseren zich. Op dat niveau speelt de politieke organisatie nog geen rol. Maar het CDA heeft er van oudsher prima verbanden. Het is dwars te denken dat de dialoog tussen vragers en aanbieders zich op dat niveau voltrekt.“

Je ziet er wel een verstrengeling van machtsbelangen. Ik weet dat nog uit mijn Brabantse tijd. De consument bij de oem is de aanbieder bij de ander. Het is heel kenmerkend dat het CDA voorbijgaat aan die mechanismen. Die laat het CDA verdrukken in een solidariteitsideologie. Dus geeft het er zich ook geen rekenschap van hoe die mechanismen effectief aan te pakken. De structuur maakt solidariteit per definitie onmogelijk.“

— Zou dat nou ook over nativiteit zijn?

„In het algemeen probeer ik zo min mogelijk in samenvattingen te denken. Wel is er die merkwaardige complexiteit die altijd bepaalde effecten oproept. Dat gebeurt ook hier.“

— Heeft de consument belang bij een centraal geleid systeem?

„Daar moet je niet al te dogmatisch over zijn. Door de kaart versnellen komt er toch druk op het systeem, komen er impulsen. Denk maar aan Beethoven. Dat is goed, want het zit in vele opzichten vast. Maar het grote van de CDA-voorziening is dat minder mensen aan bod komen, en vooral de minder draagkrachten.“

„In dan, openbaarheid, politieke controle, vermindert de aansluiting door de regionalisering. Ik weet uit mijn Haagse periode dat de overheid zich inderdaad heeft verteld aan de hoerheid taken, zoals Klop zegt. Maar dat komt doordat ze zich verliest in details. In het CDA-voorstel komt de echte taak weg tussen vragers en aanbieders en raakt de overheid uit beeld. Een parlementaire democratie moet politiek toezicht houden, scherp controleren, haar eigen rol vervullen.“

MAURITS SCHMIDT